

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 165/19

Luksemburg, 19 grudnia 2019 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-311/18
Data Protection Commissioner / Facebook Ireland Limited, Maximilian
Schrems

Zdaniem rzecznika generalnego Henrika Saugmandsgaarda Øego decyzja Komisji 2010/87/UE w sprawie standardowych klauzul umownych dotyczących przekazywania danych osobowych podmiotom przetwarzającym dane mającym siedzibę w państwach trzecich jest ważna

Ogólne rozporządzenie o ochronie danych (RODO)¹, podobnie jak zastąpiona nim dyrektywa o przetwarzaniu danych osobowych² stanowią, że przekazywanie tego rodzaju danych do państwa trzeciego może nastąpić wówczas, gdy państwo to zapewnia w odpowiednim stopniu ochronę tych danych. Nawet jeśli Komisja nie wyda decyzji stwierdzającej, że dane państwo trzecie zapewnia odpowiedni stopień ochrony, administrator danych może dokonać ich przekazania, jeśli towarzyszą temu odpowiednie zabezpieczenia. Zabezpieczenia te mogą w szczególności mieć postać zawieranych pomiędzy podmiotami przekazującymi i odbierającymi dane umów zawierających ustanowione w decyzji Komisji standardowe klauzule ochrony. W drodze decyzji 2010/87/UE³ Komisja ustanowiła standardowe klauzule umowne dotyczące przekazywania danych osobowych podmiotom przetwarzającym dane mającym siedzibę w państwach trzecich. Omawiana sprawa dotyczy ważności tej właśnie decyzji.

Okoliczności sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, a także poprzedzające jego powstanie

Spór w postępowaniu przed sądem krajowym powstał w związku z postępowaniem zapoczątkowanym przez austriackiego użytkownika Facebooka Maximilliana Schremsa i doprowadził już do wydania przez Trybunał Sprawiedliwości wyroku z dnia 6 października 2015 r. („wyroku w sprawie Schrems”)⁴.

Tak jak w przypadku innych użytkowników Facebooka zamieszkałych w Unii, dane dotyczące M. Schremsa są przekazywane, w całości lub w części, z irlandzkiego oddziału Facebooka do serwerów znajdujących się na terytorium USA, gdzie są one przetwarzane. W 2013 r. Maximillian Schrems wniósł skargę do irlandzkiego organu właściwego ds. nadzoru stosowania przepisów dotyczących ochrony danych osobowych (zwanego dalej „organem nadzorczym”) stwierdzając, że w świetle informacji podanych do wiadomości przez Edwarda Snowdena na temat działalności służb specjalnych USA (w szczególności National Security Agency lub „NSA”), prawo i praktyka USA nie zapewniają w rzeczywistości żadnej ochrony przed kontrolowaniem przez organy publiczne danych przekazywanych do tego kraju. Organ nadzorczy oddalił tę skargę, w

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. 2016, L 119, s. 1).

² Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281, s. 31).

³ Decyzja Komisji 2010/87/UE z dnia 5 lutego 2010 r. w sprawie standardowych klauzul umownych dotyczących przekazywania danych osobowych podmiotom przetwarzającym dane mającym siedzibę w krajach trzecich na mocy dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. 2010, L 39, s. 5) po zmianach wprowadzonych decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2016/2297 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz.U. 2016, L 344, s. 100).

⁴ Wyrok Trybunału z dnia 6 października 2015 r. Schrems, [C-362/14](#) (zob. również komunikat prasowy nr [117/15](#)).

szczegółności z tego względu, że w decyzji z dnia 26 lipca 2000 r.⁵ Komisja stwierdziła, iż w ramach systemu zwanego „bezpieczną przystanią”⁶ USA zapewniają odpowiedni stopień ochrony przekazywanych danych osobowych.

W wyroku w sprawie Schrems Trybunał Sprawiedliwości, w odpowiedzi na pytanie zadane przez High Court (Sąd Najwyższy, Irlandia), uznał tę decyzję o bezpiecznej przystani za nieważną.

Po wydaniu tego wyroku sąd krajowy uchylił decyzję, w drodze której organ nadzorczy oddalił wniesioną przez M. Schremsa skargę i przekazał ją temu organowi celem weryfikacji. Organ ten wszczął dochodzenie i wezwał M. Schremsa do przeformułowania swej skargi w kontekście unieważnienia decyzji o bezpiecznej przystani.

Maximillian Schrems zwrócił się w tym względzie do Facebooka Ireland o wskazanie podstaw prawnych przekazywania danych osobowych użytkowników Facebooka z Unii do USA. Facebook Ireland powołał się na zawarte między nim a Facebookiem Inc. porozumienie w przedmiocie przekazywania i przetwarzania danych (*data transfer processing agreement*), mające zastosowanie od dnia 20 listopada 2015 r., a także na decyzję 2010/87.

W swej sformułowanej na nowo skardze M. Schrems podniósł, po pierwsze, że zawarte w tym porozumieniu klauzule nie odpowiadają przewidzianym w decyzji standardowym klauzulom umownym i, po drugie, że te standardowe klauzule umowne w każdym razie nie mogą stanowić podstawy dla przekazywania do USA danych osób, których dotyczą. Maximillian Schrems twierdzi, że nie istnieje żaden środek zaskarżenia umożliwiający osobom, których te dane dotyczą, powołanie się w USA na przysługujące im prawo do prywatności i ochrony danych osobowych. W tych okolicznościach M. Schrems zwrócił się do organu nadzorczego o zawieszenie przekazywania tych danych w zastosowaniu decyzji 2010/87.

W trakcie prowadzonego dochodzenia organ nadzorczy dążył do ustalenia, czy USA zapewniają obywatelom Unii odpowiednią ochronę ich danych osobowych, a jeśli nie – to czy skorzystanie ze standardowych klauzul umownych zapewnia wystarczające gwarancje w zakresie ochrony przysługujących tym obywatelom podstawowych praw i wolności. Uznawszy, że rozpatrzenie wniesionej przez M. Schremsa skargi jest uzależnione od kwestii tego, czy decyzja 2010/87 jest ważna, organ ten wszczął przed High Court postępowanie mające doprowadzić do zadania Trybunałowi pytania w tym względzie. Uwzględniając żądanie organu nadzorczego High Court skierował do Trybunału Sprawiedliwości odesłanie prejudycjalne.

W ogłoszonej dziś opinii rzecznik generalny Henrik Saugmandsgaard Øe zaproponował Trybunałowi Sprawiedliwości udzielenie odpowiedzi, zgodnie z którą po przeprowadzeniu analizy pytań nie można stwierdzić występowania czynników mogących mieć wpływ na ważność decyzji.

Na wstępie rzecznik generalny zauważył, że spór w postępowaniu przed sądem krajowym dotyczy wyłącznie stwierdzenia tego, czy decyzja Komisji 2010/87, ustanawiająca standardowe klauzule umowne powołane jako podstawa dla przekazywania danych, których dotyczy skarga M. Schremsa, jest ważna.

Rzecznik generalny w pierwszej kolejności zauważył, że prawo Unii ma zastosowanie do przekazywania danych osobowych do państwa trzeciego w sytuacji, gdy to przekazywanie jest podporządkowane celom komercyjnym, nawet jeśli przekazywane dane mogą być poddawane przetwarzaniu przez władze publiczne tego państwa trzeciego ze względów związanych z jego bezpieczeństwem narodowym.

⁵ Decyzja Komisji 2000/520/WE z dnia 26 lipca 2000 r., przyjęta na mocy dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, w sprawie adekwatności ochrony przewidzianej przez zasady ochrony prywatności w ramach „bezpiecznej przystani” oraz przez odnoszące się do nich najczęściej zadawane pytania, wydane przez Departament Handlu USA (Dz.U. 2000, L 215, s. 7).

⁶ System „bezpiecznej przystani” obejmuje szereg zasad dotyczących ochrony danych osobowych, do przestrzegania których przedsiębiorstwa amerykańskie mogą dobrowolnie się zobowiązać.

W drugiej kolejności rzecznik generalny stwierdził, że celem ustanowionych w RODO przepisów dotyczących przekazywania danych do państw trzecich jest zapewnienie ciągłości utrzymania ochrony danych osobowych na wysokim poziomie oraz tego, aby były one przekazywane na podstawie decyzji stwierdzającej odpowiedni stopień ochrony czy też zapewnionych przez podmiot przekazujący odpowiednich zabezpieczeń. Jego zdaniem cel ten może zostać osiągnięty na różne sposoby w zależności od prawnej podstawy tego przekazywania danych. Z jednej strony, przedmiotem decyzji stwierdzającej odpowiedni stopień ochrony jest uznanie, że określone państwo trzecie zapewnia, ze względu na mające w nim zastosowanie przepisy prawa i praktyki, taki poziom ochrony praw podstawowych osób, których dane są przekazywane, który jest zasadniczo równoważny temu wynikającemu z RODO interpretowanego w świetle Karty praw podstawowych. Z drugiej strony, **odpowiednie zabezpieczenia zapewniane przez podmiot przekazujący, w szczególności w drodze umownej, muszą same w sobie zapewniać taki poziom ochrony.** Ustanowione przez Komisję standardowe klauzule umowne przewidują w tym względzie ogólny mechanizm mający zastosowanie do przekazywania danych niezależnie od tego, do którego państwa są one kierowane i zapewnianego przez to państwo poziomu ochrony.

W trzeciej kolejności, rzecznik generalny przeprowadził badanie ważności decyzji 2010/87 z punktu widzenia Karty praw podstawowych. Stał on na stanowisku, że okoliczność polegająca na tym, iż ta decyzja i określone w niej standardowe klauzule umowne nie wiążą władz kraju trzeciego, do którego dane są przekazywane i, co za tym idzie, nie stoją one na przeszkodzie nałożeniu na podmiot odbierający dane obowiązków, które są nie do pogodzenia z przestrzeganiem tych klauzul, nie przesądza sama w sobie o ważności tej decyzji. Zgodność decyzji 2010/87 z Kartą praw podstawowych zależy od tego, czy istnieją wystarczająco stabilne mechanizmy umożliwiające zapewnienie, że przekazywanie danych dokonywane na podstawie standardowych klauzul umownych zostanie zawieszono lub zabronione w przypadku naruszenia tych klauzul lub wystąpienia niemożności ich przestrzegania.

Jego zdaniem ma to miejsce wówczas, gdy istnieje – **nałożony na administratorów danych czy też, w przypadku braku działania z ich strony, na organy nadzorcze – obowiązek zawieszenia czy też zakazania przekazywania danych w sytuacji, gdy – ze względu na konflikt zachodzący pomiędzy obowiązkami wynikającymi z tych standardowych klauzul a tymi ustanowionymi w przepisach prawnych państwa trzeciego, do którego przekazywane są dane – klauzule te nie mogą być przestrzegane.**

Rzecznik generalny stwierdził ponadto, że sąd krajowy pośrednio kwestionuje niektóre oceny dokonane przez Komisję w decyzji z dnia 12 lipca 2016 r. w sprawie tzw. tarczy prywatności⁷. W decyzji tej instytucja ta stwierdziła, że USA zapewniają odpowiedni poziom ochrony danych przekazywanych z Unii w ramach ustanowionego w tej decyzji systemu, biorąc w szczególności pod uwagę zabezpieczenia związane z dostępem, jaki mają do tych danych amerykańskie władze wywiadowcze, a także ochronę prawną przewidzianą dla osób, których dane są przekazywane⁸. Zdaniem rzecznika generalnego rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu przed sądem krajowym nie wymaga wydania przez Trybunał rozstrzygnięcia w przedmiocie ważności decyzji w sprawie tzw. tarczy prywatności, skoro spór ten dotyczy wyłącznie ważności decyzji 2010/87. Tytułem uzupełnienia przedstawił on jednak powody, dla których można zakwestionować ważność decyzji w sprawie tzw. tarczy prywatności z punktu widzenia prawa do poszanowania prywatności i ochrony danych, a także prawa do skutecznego środka prawnego.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

⁷ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/1250 z dnia 12 lipca 2016 r., przyjęta na mocy dyrektywy [95/46] Parlamentu Europejskiego i Rady, w sprawie adekwatności ochrony zapewnianej przez Tarczę Prywatności UE-USA (Dz.U. 2016, L 207, s. 1).

⁸ Podobnie jak wcześniej decyzja w sprawie tzw. bezpiecznej przystani, decyzja w sprawie tzw. tarczy prywatności opiera się na tym, że przedsiębiorstwa dobrowolnie zobowiązują się do przestrzegania zbioru zasad ochrony danych osobowych.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” 📺 (+32) 2 2964106